

Izbaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1-50 dinar.
Cena: za 1 mesec 5 Din, za 1/2 leta 15 Din, za 1/2 leta 30 Din;
za inozemstvo 7 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Kdaj bo bolje?

Če vprašate našega kmeta, ki ječi pod neznoznimi davčnimi bremenji, kdaj bo bolje, ti bo skoro gotovo odgovoril: »Kadar bomo Slovenci imeli svojo avtonomijo.« Tako je čital teden za tednom v svojem glasilu in zato mu je prešla v kri in meso misel, da je avtonomija tisto zdravilo, ki naj bi zacelilo vse naše politične, gospodarske in socialne rane.

Če bi se z istim vprašanjem obrnil do našega delavca, bi najbrž dobil odgovor: »Streti je treba kapitalizem in zavladati mora po svetu krščanski socializem.« Tako je čital teden za tednom v svoji »Pravici«, tako mu je prešla v kri in meso misel, da more edino le krščanski socializem odpraviti današnje neznozne družabne krivice.

Lepo in prav je tako. Gotovo je, da je pomanjkanje politične samostojnosti eden največjih vzrokov, da naše ljudstvo gmotno propada, da ležejo tudi naši srednji stanovi vedno bolj v revščino in pomanjkanje. Gotovo in res je, da je kapitalizem rakana današnje moderne družbe in da ni mogoče odpraviti bolne družbe današnjih dni drugače kot s korenito družabno reformo, preosnovno na temelju krščanskih načel.

In vendar bi se motil, kdor bi mislil, da pomenita avtonomija in krščanski socializem nekako čudežno zdravilo, ki bi moglo samo po sebi odpraviti vse zlo. Ne, avtonomija in krščanski socializem pomenita le pot, ki vodi v boljšo bodočnost nas Slovencev in vsega modernega človeštva. Toda ta pot je ozka in strma, je pot ljudi, ki morajo v potu svojega obraza jesti svoj kruh. Pot sama pa še ni cilj, še ni blagostanje, h kateremu naj bi dovedla, marveč ta cilj, to blagostanje bodo dosegli le tisti, ki bodo vstrajno in pogumno hodili po tej poti.

Vedeti je namreč treba, da je človeška družba vedno le tako urejena, kakor so jo uredili ljudje sami. Naših političnih pravic nam ne bo nihče prinesel na krožniku in nam jih z lepim poklonom podaril. Nasprotno, v vseh časih in v vseh deželah so imeli ljudje vedno le toliko političnih pravic, kolikor so si jih znali sami priboriti in kolikor so jih znali sami obdarovati in uspešno uporabljati.

Še manj pa nam bo kdorkoli od zunaj našo človeško družbo preustrojil v duhu krščanskega socializma, ako ne bomo tega storili mi sami. Če je moderni kapitalizem suženjstvo, potem je to suženjstvo samo dokaz, da se delovni sloji niso znali dovolj spretno in dovolj vstrajno boriti proti svojim zatiralcem. Tako je bilo in tako bo vedno na svetu, da bo tisti, ki je mehak in voljan, ali pa tisti, ki je nespreten in neuk, izkoriščen od tistega, ki je drzen in brezobziren ali pa lokav in premeten.

Zato se motijo vsi tisti, ki mislijo, da je krščanski socializem sam po sebi tista odrešilna beseda, tista odrešilna misel, ki bo enkrat prinesla ljudem njihove socialne pravice, njih srečo in zadovoljstvo. Ne, krščanski socializem je samo pot, je samo orožje, ki lahko vodi in pomaga do tega, če hodijo po tej poti, če rabijo to orožje, odločeni, požrtvovalni, pa tudi spretni ljudje. Krščanski socializem ni torej nikaka coprnija, marveč je to le misel: zavijajte si krepko rokave in kujte si sami vstrajno in požrtvo-

valno svojo usodo. Delavec, nemanič bo imel na svetu vedno težave, se bo moral vedno boriti za svoj obstanek. Krščanski socializem pa pomeni tu le kažipot, kako naj delavci ravnajo, kako naj si pomagajo do svojih pravic. Sam pa jim krščanski socializem ne bi mogel pomagati, kakor bi n. pr. tudi avtonomija našim ljudem le malo ali nič ne koristila, če ne bi šli pridno in vstrajno na delo, da sami zboljšajo svoj položaj.

Na nas in na vas, čitatelji, tovariši in somišljeniki naših delavskih organizacij, je torej, koliko krščanskega socializma bo v naši javnosti. Samo od našega in vašega dela zavisi, kakšno vlogo bodo krščansko socialna načela imela v današnji družbi. Samo od našega in vašega dela zavisi, kdaj bomo mogli reči, da je krščanski socializem postal iz besede dejanje.

Zato je prazno vse tisto umovanje in ugibanje, zakaj se naš pokret tako počasi razvija, zakaj smo še tako daleč od cilja. Naj bo različnih vzrokov tega sto ali tisoč, vsi skupaj ne zaležejo toliko, kakor edina preprosta in enostavna resnica, da je pri nas premalo ognja, premalo zanimanja za naše organizacije, za naše časopise, da pri nas, z eno besedo, vse vprek premalo delamo. Ne bomo naštevati po vrsti malomarnežev in mlačnežev, ki so v prvi vrsti krivi, da tako počasi napredujemo. Ugotoviti hočemo samo to: Če hočete, da bo vladal kdaj v naši družbi resničen duh krščanskega socializma, tedaj na delo vsi od prvega do zadnjega, ki se čutite za postavljene!

Roke proč!

Ni je menda bilo dosedaj skupščine »Zveze industrijev za Slovenijo«, ali za celo ozemlje naše države, na kateri ne bi gg. podjetniki zahtevali med drugim tudi korektur naših socialnih zakonov, kakor n. pr. zakona o zavarovanju, o inšpekciji dela, ali o zaščiti delavcev.

Znano nam je stališče »Zveze industrijev« do naših socialnih zakonov in tudi zahteve za revizijo teh zakonov, ki so bile že precizirane v raznih resolucijah na skupščinah industrijev, zato ne moremo mirno preko resolucije zadnje glavne skupščine »Zveze industrijev za Slovenijo«.

Ne odrekamo popolnoma besede tudi podjetnikom pri delavskem zavarovanju, saj oddajajo polovico prispevka za zavarovanje svojih delavcev naravnost Okrožnemu uradu. Toda delavstvo upravičeno smatra tudi ta del prispevka za svoj zaslužek, ker se pač ta del indirektno odteguje od njegove plače, katera je zato toliko nižja; saj s tem izdatkom kalkulira podjetnik kot stroškom za delavstvo. Z ozirom na to ima delavstvo prav, ko zahteva glavno besedo v svoji zavar. inštituciji zase.

Do tedaj, ko je imelo delavstvo pri svojem zavarovanju odločujoč vpliv, se je ta institucija ugodno razvijala in napredovala. Danes pa, ko so tako rekoč absolutni gospodarji z delavskim zavarovanjem ljudje, ki so prej kapitalističnega duha kakor pa strokovnjaki na polju delavskega zavarovanja, ta institucija propada in če se razmere ne zboljšajo, bo v petih letih delavsko zavarovanje uničeno.

Pogledati je treba samo bilanco OUZD pa se vidi, da je zaostanka še letos 18.000.000 dinarjev. Kdo je pov-

zročil ta zaostanek? Ali delavstvo, ki se mu pri plači odteguje prispevek? Izkazani deficit znaša v l. 1924. in v razdobju do junija 1925, skupaj 17.000.000 dinarjev. Ali je ta deficit povzročilo delavstvo, ali mogoče strokovnjaki iz delavstva, ki so upravljali in vodili zavarovanje tako, da je bilo aktivno, pa so sedaj pregnani? Upoštevati je treba, da so se v letu 1924 zvišali prejemki OUZD samo za 2,57%, izdatki pa za 26,05%.

Delavstvo se zaveda, da so krivi tega propadanja oni nesocialni podjetniki, ki s svojim nepoštenim postopanjem tlačijo delavsko zavarovanje k tlom, s tem, da ne prijavljajo delavcev in zadržujejo prispevke, na drugi strani pa slaba in predraga uprava, (razmetavanje denarja, n. pr. pri Osrednjem uradu v Zagrebu kjer je nastavljen več dobro plačanih moči brez dela) in tretjič kar najbolj ubija, centralizem.

Teh rakran svojega zavarovanja se delavstvo zaveda in zahteva temeljite remedure ter odklanja vsako vmešavanje nepoklicanih elementov in korporacij, ki zahtevajo korekture ne iz ljubezni do delavstva in njegovega zavarovanja, marveč iz divje ljubezni do svojih žepov.

Velik kamen spodtike je »Zvezi industrijev« zakon o zaščiti delavcev. Čeprav je ta zakon v mnogih slučajih samo na papirju in da danes mnogi podjetniki gazijo temelje tega zakona brez kazni, vendar zahtevajo kapitalisti, da se iz tega zakona pomečejo vse važnejše določbe o zaščiti delavstva in tudi njegovih zaupnikov. Ali niso napram delavstvu kapitalisti že dovolj zaščiteni? Na eni strani po svoji močni organizaciji, (kar bi si naj delavstvo vzelo za zgled), na drugi strani pa s svojim kapitalom. Saj pravi pregovor: »denar je sveta vladar«. Gotovo je, da se danes nekateri obrati nahajajo v krizi in bo treba še žrtve na obeh straneh, da ti obrati ne sledijo že propadlim. Toda ni upravičeno, da to dejstvo izrablja skoro vsa ostala industrija in navaja za vzrok tudi zaščito delavstva.

Delavstvo prihaja vedno bolj k zavesti in smo prepričani, da bo znalo v odločilnem trenutku braniti svoje pridobitve. Naša zahteva je: zakon o zaščiti delavcev naj se dopolni z predvidenimi pravilniki in izvaja dosledno. Oni podjetnik pa, ki pravi, da ne zmore socialnih »bremen«, naj pusti delavstvu vpogled v knjige in če se dokažejo težave, je delavstvo tudi tako uvidno, da bo upoštevalo težkoče.

Dokler bo vladal poganski kapitalistični duh med našimi industriji, tako dolgo mora stati država odločno na strani delavstva in ga ščititi. Tako dolgo se ne sme upoštevati želja in zahteva industrijev za revizijo socialnih zakonov, dokler bodo njih srca bolj pri strojih, kakor pri živem človeku.

Kadar pa sprejmejo vsi kapitalisti krščanska načela in jih začnejo praktično izvajati, takrat tudi zakona o zaščiti delavcev več treba ne bo.

—šek.

Andrej Mir:

Delavska mladina, na plan!

Mladina je up države, up naroda, up bodočnosti.

Tako je tudi delavska mladina up delavskega naroda, up delavske bodočnosti. Da, od mladine pričakuje naš narod boljšo in srečnejšo bodočnost. Toda vprašanje je, kaka mladina bo prinesla narodu to, kar želi? Ali slaba, pokvarjena, katere največje veselje je popivanje, ponočevanje in razgrajanje? Taka, ki se ogiblje cerkve in duhovnika, ki zaničuje vse, kar je katoliško? Ali pa taka, ki vestno izpolnjuje svoje verske dolžnosti, ki jo dičijo vse lepe lastnosti in ki je v ponos starišem in župnije? Da, od poštene, treznomislilne krščanske mladine se nam obetajo srečni dnevi v bodočnosti. Taka mladina nam je porok, da doživimo to, kar si sleherni človek, ki mu je mar usoda delavstva, želi.

Da pa ohranimo in vzgojimo mladino dobro, je treba pripomočkov, je treba dobre vzgojevalne šole, ki imajo namen, nuditi delavski mladini prepotrebno izobrazbo in pošteno zabavo. In naš narod, ki je po večini delavski, ima take šole, to so razne krščansko-socialne organizacije. Najmlajša izmed naših mladinskih organizacij je »Krekova mladina«, kulturno izobraževalna šola za delavsko mladino. Ta organizacija, dasi še mlada, se je vendar že močno razširila posebno po industrijskih krajih naše Slovenije.

Tudi tukaj v osrčju ormoško-ljutomerskih gor, nad našimi viničarji, je vzplamtel duh Krekove, vzbudil v srcih naše mladine hrepenenje in gorečnost, da visoko dvigne njegov prapor večnolepih idej in vzvišenih vzorov. Ustanovili smo si tukaj sredi vinskih gričev dve podružnici Sv. Miklavž in Ljutomer, ki štejeta že lepo število navdušenih in vztrajnih članov in članic. Tudi mi nočemo zaostati za drugimi, ampak naj čuti delavski narod, da delamo v blagor njegov, katerega verni sinovi smo. Mi hočemo biti zvesti branitelji verskih in delavskih pravic celokupnega delovnega ljudstva. Svojo delavsko čast in ponos, svoje prepričanje, svoje mlade moči stavimo v poročstvo, da se hočemo boriti za to, za kar se bore tisoči naših tovarišev. Mi vstajamo, mi hočemo in moramo naprej, da čimprej dosežemo zmago Krekovih idej! Vsi za enega, eden za vse! To bodi naše geslo.

Delavska mladina, na plan! Zbudite se vi, ki še spite, naj se ustanovi podružnica Krekove mladine v vsaki vasi, in naj se pod varstvo Krekove mladine zatečejo vse mlade delavske moči širom naše domovine.

Nobeden, kdor se čuti pravi kršč. socialist in pravi delavec, naj ne izostane. Proč brezplodno prostaško ponočevanje, vse naj nadomesti trezna izobrazba in poštena zabava. Namen in cilj Krekove mladine je, da se danji žalosten položaj delavske mladine zboljša in da si pridobi oni neprecenljivi zaklad, ki ga najbolj pogreša, namreč izobrazbo, katero v sedanjem času silno potrebuje.

Toraj, tovariši, na delo za razširjenje in za razmah Krekove mladine, da se število njenih podružnic razširi po celi Sloveniji in da se pomnoži armada poštenih in vztrajnih Krekovec! Vzemimo samo primer, ako bi izmed 40 tisoč viničarskih družin bila

Pridobivajte novih naročnikov!

organizirana v Krekovi mladini samo ena tretjina zavednih fantov in deklet, bila bi to ogromna množica mladih delavskih moči, ene misli in enega duha. Napredovala ne bi samo ta organizacija, ampak napredovalo bi celokupno delavsko gibanje. Zakaj prepričani bodimo, čim večje in številnejše bodo naše organizacije, tem močnejša bo naša fronta, tem lažje bomo bojevali enotni boj za ideje kršč. socializma. Moja želja je, da se z razširjenjem naše organizacije pomnoži število naročnikov lista »Pravice«, ker ona je zvest zagovornik in branitelj delavstva in njegovih pravic, obenem pa tudi naš poročevalec in glasnik. V njej se oglašajo vsaki delavec, bodisi viničar iz zelenega Štajerja, ali rudar iz temnega rudnika, in tovarniški delavec. Skratka, s tem listom se vežejo tesne vezi med delavstvom iz vseh krajev.

Tovariši, na delo za našo mlado organizacijo in za naš list »Pravico«! Obračam se tudi do naših strokovnih organizacij, da podpirajo svojo mlado hčerko Krekovo mladino in skrbijo za nje razmah in procvit. Prepričan sem, da ko bodo težko delo v strok. organizacijah prevzeli kot voditelji sposobni in izobraženi Krekovci, šele tedaj bo njih uspeh pravi in trajen.

Z združenimi močmi hočemo prioriteti delavstvu to, za kar se bori že stoletja, da bo delavec vreden svojega plačila in svojih pravic.

Jugoslovanska strokovna zveza. Iz centrale.

VSEM ZVEZAM IN SKUPINAM JSZ!

Razmah in delovanje strokovne organizacije najbolj ovira netočno plačevanje prispevkov. Vsi oni, ki bolehalo na tem, da ne plačujejo svoji organizaciji redno prispevkov, naj se zavedajo, da s tem prvič škodujejo sebi, ker se nanje v potrebah ne more ozirati strokovna organizacija, drugič pa škodujejo splošnemu položaju delavstva ker organizacije ne morejo v polni meri in prav vršiti svoje težke naloge. Kolikokrat bi se dalo za delavstvo marsikaj storiti, ako bi organizacija razpolagala s potrebnimi sredstvi. Naša organizacija ni nikdar tirjala od svojih članov prevelikih prispevkov, ker smo upoštevali slab gospodarski položaj našega delavstva. Videli smo pa, da na drugi strani je delo nemogoče, ako člani ne vzdržujejo redno svojih organizacij s svojimi skromnimi sredstvi. Prepri-

čani smo, da bi kljub temu, ako so naši prispevki nižji kot drugih organizacij, lahko razpolagali z dovoljnimi sredstvi samo, če bi vsi naši člani redno plačevali članarino. V tem oziru bo treba v bodoče postopati drugače. Tisti, ki se zaveda, da mu je kot delavcu mogoč obstoj in napredek k boljšemu blagostanju v močnem združenju in tisti, ki hoče opore in zaščite od organizacije, jo naj tudi vzdržuje. Oni pa, ki išče samo v nesreči in potrebi pomoči od organizacije in pride le v takih slučajih s svojim dinarjem, je boljše, da se ga iz staleža izbriše. Le tako izčiščena organizacija bo lahko potem računala z rednimi sredstvi in temu primerno uredila tudi svojo upravo. Z ozirom na to pozivamo vse naše člane, da poravnajo eventualne zaostale prispevke in plačujejo redno svojo članarino. Vse redne člane pa prosimo, da vplivajo na mlajše in širijo med tovariši delavsko organizacijsko zavest. Blagajniki skupin naj gledajo, da bodo točno sestavili mesečne obračune in jih poslali svoji centrali. Isto naj velja za vse naše zveze. J. S. Z. mora voditi točno evidenco svojih članov, zato ne sme zaostati noben mesečni obračun. Istotako je s prispevki zvez svoji centrali. Mi moramo računati samo z dohodki, ki nam jih daje članstvo oziroma zveze. Ako ti dohodki kdaj zaostanejo trpi ne samo centrala, ampak cela organizacija. Zavedajmo se tega in odpravimo vse nedostatke, ki so ovirali naš razmah dosedaj. Le zavedno delavstvo bo tvorilo močno organizacijo in le močna strokovna organizacija bo lahko ščitila svoje člane in dvigala delavstvo k boljši bodočnosti.

Glavno tajništvo J. S. Z.

Za »Pravico«. V prihodnjih dneh prejmejo vse naše skupine in posebej še nekateri zaupniki okrožnice in nabiralne pole za nove naročnike »Pravice«. Okrožnica daje poudarka zadnjim člankom v »Pravici« o potrebi našega katoliškega delavskega glasilca in o dolžnosti dela nas vseh, katero smo dolžni vršiti tako, da dvignemo do novega leta število naročnikov »Pravice« najmanj za sto procentov. Tovariši, delavci! Prepričani smo, da ne bo naš klic zastoj, da boste šli vsi z velikim veseljem in neustrašeno na delo za naš delavski list. Obiščite vsakega tovariša in našega prijatelja, ki še ni naročnik »Pravice«. Tovarišice! Na Vas, ki ste vedno v polni meri storile svojo dolžnost in ki ste dosedaj vsako našo akcijo vneto podprle, zremo z velikim zaupanjem. Zato tudi ve članice na delo! Nabiralne pole naj grede po vaseh od zaupnika do zaupnika. Skupinski od-

bori naj dajo na podlagi naše okrožnice vsem zaupnikom navodila. Tovariši! Tekmujmo med sabo, kdo bo največ storil za naš list »Pravico«, ki se mora v vseh ozirih spopolniti tako, da bo »Pravica« družinski delavski list, brez katerega ne bo mogoče izhajati nobenemu delavcu in nobeni delavski družini!

Bloke za »Tiskovni sklad« pošljemo te dni vsem našim skupinam. Naj jih nosijo naši zaupniki povsod seboj in izrabijo vsako priliko, da jih razprodajo med tovariši in prijatelji delavstva. Za člane naših strokovnih organizacij pa naj velja: vsak član JSZ za delavski tisk vsaj en dinar!

Prosilcem na narodno skupščino. Iz Belgrada se poroča, da so vse one prošnje, ki so se dosedaj pred novim zasedanjem Narodne skupščine vložile na Narodno skupščino, neveljavne in jih je treba na novo vložiti. Z ozirom na to, bomo obnovili vse vloge in prošnje, ki so jih naše organizacije, oziroma naše tajništvo poslalo svoječasno v Belgrad. Toliko v vednost našim članom in organizacijam. Smo pač v Jugoslaviji.

Zveza tovarniškega delavstva.

Iz tajništva. Z dejstvom, da nekatere skupine zadnje čase zelo zanemarjajo svoje dolžnosti s tem, da ne pošiljajo mesečnih obračunov v prave času, je zveza prisiljena opozoriti prizadete skupine, zlasti one, ki po dva in več mesecev dolgujejo na članarini, da se zavedajo svoje dolžnosti do organizacije. Ne vemo, kako si predstavljajo skupine svojo mrzličnost do organizacije, v času, ko stojijo pred nami važni časi. Tu so predvidene volitve v Delavsko zbornico, dalje bolniško blagajno in še več važnih stvari, ki se ne bodo ugodno rešile za delavstvo, ako ne bo dobre organizacije, ki bo kos veliki nalogi. Delavstvo naj se zaveda, da brez organizirane moči ne pomenja danes prav nič, ker so vsi stanovi organizirani, najbolj pa tisti, od katerih zavisi obstoj delavstva. Saj so v tem oziru vse besede odveč, ker delavstvo na lastni koži občuti, kaj pomeni organiziran kapitalizem. Zato ne preostaja drugega, da se organizira tudi celotno delavstvo, da tako brani svoje pravice. — V kratkem bodo sledile okrožnice S. Z. T. D., na katere že danes opozarjamo skupine ter upamo, da bodo našle med članstvom pravo razumevanje.

Zveza javnih nameščencev.

Strokovna zveza javnih nameščencev naznanja, da se vrši izredni občni zbor dne 7. novembra t. l. v prostorih I. del. konz. društva, Kon-

gresni trg 2, s sledečim dnevnim redom: 1. Sklepanje o spremembi pravilnika. 2. Slučajnosti (važne zadeve). Eventuelni predlogi naj se pošljejo odboru društva vsaj 8 dni pred izr. občnim zborom na Stari trg 2/I.

Odbor.

Društvo slovenskih organistov.

Organist, samski, zmožen voditi tajništvo posojilnice, se sprejme v Ljubi. Prošnje je vložiti na župni urad do 30. t. m.

Z ozirom na dopis tov. I. H., Maribor Društvu organistov pojasnjujemo, da se Poselski red ne tiče v nobenem slučaju organistov, ampak le onih poslov, ki so zaposleni pri hišno gospodarskih opravilih.

Poselska zveza.

V Ljubljani je v zadnjem času veliko povpraševanja po služkinjah z dežele, ki še niso bile zaposlene v mestu. Opozarjamo ona dekleta, ki prihajajo z dežele v mesto, naj se zgledajo v Ljubljani na Starem trgu št. 2. Isto naj velja za vse one služkinje, ki iščejo službe. Priporočamo tudi vsem gospodinjam, ki iščejo služkinje, da se obračajo na našo posredovalnico na Starem trgu št. 2/I.

V Belgradu so na razpolago štiri službe sobaric. Reflektantinja naj se obrnejo za pojasnila na Poselsko zvezo, Stari trg 2.-I v Ljubljani, kjer dobe širša navodila. Poskrbljeno je, da vstopijo v Belgradu k društvu »Poselska zveza«, ki se je pred kratkim ustanovilo.

Prometna zveza.

Poziv. Pozivamo vse podružnice Prometne zveze, kakor tudi člane, da nam v najkrajšem času pošljejo svoje predloge k osnutku novega zakona o državnem prometnem osebju. Sedaj je še čas, da se strnemo vsi skupaj, zastavimo polno moč, da skušamo popraviti vsaj to, kar se sploh popraviti da. — Odbor Prometne zveze v Mariboru, Aleksandrova cesta 6/I.

PROST PREVOZ KURIVA ZA LASTNO UPORABO.

Ker je še marsikateremu železničarju neznano, da ima pravico do brezplačnega prevoza kuriva za lastno uporabo, hočemo navesti izvleček te naredbe iz Službenega lista ljubljanske direkcije št. 9 z dne 1. marca 1924, ki se glasi: Prost prevoz premoga ali drv morejo dobiti aktivni uslužbenci in delavci, vsi, če imajo najmanj šest mesecev službe, in sicer iz bližnjih krajev. Za dovolitev te ugodnosti je vložiti potom službenega predstojnika prošnjo, ki ima vsebo-

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

A. Marby:

Hanka.

Lutsko-erbska povest.

17

Hanka ni vedela na vsem velikem, božjem svetu za nobeno človeško srce, kamor bi mogla izliti svoje trpljenje. Tu pa je bila sama — mrtvi ne izdajajo — tu je smela tožiti svoje gorje. Nihče jo ne vidi, nihče ne sliši.

Kako zavida svoji mrtvi sestri! V najlepši mladosti je odšla iz tako srečnega življenja. In on jo je tako čezmerno ljubil, jo še ljubi in jo bo vedno ljubil! Prepričan je, da ne bo na zemlji našel nobene več, ki bi se mogla meriti z njo. Toda ne samo njemu, vsej vasi je bila Marijana nad vse draga, bila je veselje in tolažba svojih staršev v njihovem trpljenju polnem življenju. Ako je Bog hotel imeti žrtev, zakaj ni smela biti to ona, Hanka? Kaj ji je nudilo življenje, njej, samotni, zapuščeni, osovraženi? Da, ko bi sestra ne bila umrla in bi smela ostati v mestu pri svoji gospodi, kjer so vestno deklico spoštovali in radi imeli — toda tu?

Ali bo mogla sploh še dalje ostati v Kruševcu? Ali niso sramotne žalitve, ki jih je doživela danes napolnili mere njenega trpljenja do vrha in čez? Ali ne bo zdaj še posebej vsak človek v vasi bežal pred njeno bližino, kakor bi bila prokleta?

Res, malo se je brigala, kaj porečejo ljudje, saj jih je tudi sama prezirala; toda on — on, ki je bil danes obenem z njo in zaradi nje tako hudo žaljen, ali se je ne bo odslej ogibal, ker je bila,

če tudi po nedolžnem, vzrok, da so tudi njega žalili? Ali mu bo še mogla kdaj stopiti pred oči? In kaj, če bi nazadnje prišel na misel, da mu je — res dobra, da ni okrasila s cveticami groba zaradi pokojnice, ampak njemu na ljubo?

Hanka ni vedela, ali je res glasno tožila svoje gorje ali pa je tako odmeval samo notranji glas — toda pri zadnji misli je planila prestrašena kvišku, njene roke, ki so krčevito oklepale nagrobni križ, so popustile in z mrzličnimi prsti je začela hlastno puliti iz zemlje dehteče modre vijolice, ki jih je bila šele včeraj, zgodaj na velikonoč, tako skrbno vsadila.

Mislila je, da je sama na pokopališču, ki se je potapljalo počasi v lahen mrak; slutila ni, kako je v plašni osuplosti gledalo dvoje resnobnih moških oči na njeno razdiralno delo.

Kaj je pripeljalo sem mladega župana prav v tem trenutku? Morda ga je gnala tiha slutnja? Ali je upal, da bo na tem kraju miru, na grobu svoje zaročenke, njegova vzburkana duša najlažje našla spet ravnovesje?

Takoj je zagledal Hanko. Za trenutek je stal ko ukopan, nato je stopil, ali bolje, skočil bliže.

Pređen ga je Hanka zapazila, v trenutku, ko jo je prestrašilo škripanje peška pod njegovimi nogami, je že stal ob njej, ko da bi bil zrastlez iz zemlje.

Strmela je vanj kakor v pošast. In res je bil pošasten njegov blede obraz, s katerega je izginila vsa sveža, zdrava rdečica. In ko jo je iz njegovih modrih, sicer tako prijaznih oči zadel

sedaj pogled, ne jezen, še nejevoljen ne, ampak samo globoko, globoko bolesten, je začutila v svojih prsih trpko kesanje; nehote je jenjala s svojim razdiralnim delom. Nekaj jo je nenadoma pogladilo, skočila je kvišku in hotela zbežati, toda kleajoče noge so ji odpovedale službo. Zgrudila se je kakor zlomljena.

Minuta je prešla v tesnobnem molku.

Še nikdar v svojem življenju ni videl Riška od bolečine tako razoranega mladega obraza, kot je bil v tem trenutku obraz ubogega dekleta. Kako grozno je morala trpeti in gotovo še trpi!

Prevzelo ga je, toda s silo je udušil svoj občutek, pokazal je s pogledom in roko na izruvane vijolice in vprašal kar moči mirno: »Zakaj si to storila?... Ali je to prav, Hanka? Zakaj naj odplačuje uboga pokojnica, kar so hudobni ljudje zagrešili na tebi?«

Rahlo je karal, toda Hanka je slišala iz težko obvladanega glasu samo zaslužno očitjanje. Hotela je nekaj odgovoriti, toda niti glasu ni mogla spraviti iz sebe in ko je nato njeno potemnelo oko plašno ošinilo njegov resni obraz, ni mogla več prenašati otožnega pogleda. S tresočimi rokami je zakrila obraz in težko dihala.

V neizrekljivem sočutju se je nagnil Bogomir k nesrečnici, rahlo pobožal njene svetle lase in rekel prisrčno: »Uboga deklica! Kaj bi dal, ako bi ti mogel prihraniti to grenko preizkušnjo! Da bi bil vendar prišel malo prej! Toda saj nisi slutil nisem, kaj nameravajo, še vedel ne, da si bila v krčmi... Toda ne jemlji si stvari tako strašno k srcu, Hanka! Res, kar se je zgodilo, se je zgodilo, toda

vati: ime, službeni čin in količino kuriva, odkod in kam se kurivo pošilja. Za istinitost podatkov v prošnji, nadalje, da se kurivo res razdeli osebju, je načelnik dotične jedinice, kjer prosilci službujejo, osebno odgovoren. Prošnji je vselej priložiti izpolnjeni tovorni list.

Tovorni list ima vsebovati:

1. Naslov edinice, h kateri spadajo prosilci, za tem v oklepaju imena osebja, kateremu je pošiljka namenjena;

1. ime namembne postaje;
3. količina pošiljke: . . . m³ drv, ca . . . kg; premoga, ca . . . kg;
4. ime odpošiljača.

Primer: Naslov: Postaje (za N. N., N. N. . . .) Ljubljana gl. k. Podpis odpošiljača: N. N. in drugi nameščenci postaje Ljubljana gl. kol.

Primer za prošnjo: Direkcija drž. žel. (administr. prav. odd.) Ljubljana.

Podpisani prosijo, da se jim dovoli v smislu odloka 34406—24 M. S. brezplačen prevoz . . . m³ drv za kurjavo (premoga), koje smo nabavili pri tvrdki N. N. v N. za lastno uporabo.

V . . . dne . . . 192 .

Podpisi

(ime, čin, oženjen ali samec).

Potrjuje se, da so prosilci dodeljeni temu služb. mestu in so podatki resnični.

V . . . dne . . . 192 .

podpis načelnika.

(žig služb. edinice)

Prošnjo je kolekovati tolikokrat po Din 5—, kolikor je prosilcev.

Priporoča se, da zaprosi vedno po več nameščenecv skupno z eno prošnjo in enim tovornim listom. Skupna množina kuriva ne sme presežati količin v smislu rešenja M. S., to je oženjeni po pol vagona, neozženjeni pa po četrt vagona letno.

Gg. postajenačelnikom naročamo, da gredo glede dobave in dalje odpreme takih pošiljk osebju na roko.

Odprava se vrši na podlagi Uputnice za brezplačen prenos stvari (transportne nakaznice), brez računanja vozarine. Postranske pristojbine (nakladanje in razkladanje i. dr.) je plačati.

Vsaka zloraba te ugodnosti se bo strogo kaznovala.

p. n. direktorja:

Ing. Šega, I. S.

Pripomnimo, da se pri primerih v tov. listu pri besedi postaja in Ljubljana gl. k. piše dotična edinica kamor spadajo uslužbenici.

Potek in konec stavke v Donawitzu.

Delavstvo v Donawitzu je že dalje časa vodilo pogajanja z avstrijsko rudarsko družbo »Alpine« za povišanje plač. Družba je vse zahteve odbila, zatrjujoč, da so plače že predvojno vrednost dosegle, oziroma jo celo prekoračile. Sedanji gospodarski položaj ji nikakor ne dopušča povišanje izdatkov s splošnim povišanjem plač. Pač pa bi bila pripravljena na povišanje plač delavcem nižjih plačilnih razredov.

Delavstvo je na svojem zborovanju dne 21. septembra sklenilo stopiti v stavko. V stavko je stopilo 4000 delavcev. Istočasno z njimi so pričeli stavkati delavci Štajerske magnezitne industrije v Leitendorfu pri Leobnu in 450 delavcev pri Siemens in Halske v Sankt Egydyer Drahtwerke.

Družba »Alpine« je sporočila delavcem v stavki, da ni pripravljena pogajati se z njimi. Obenem je odpustila 3000 delavcev. Iz industrijskih krogov se je zvedelo, da je stavka družbi prav prišla, ker ima zadostno množino rude v zalogi. Po končani stavki bi s povečanim delom nadomestila primanjkljaj.

Stavka je potekala popolnoma v miru. Družba je izdala na delavstvo več oklicev, v katerih jih vabi nazaj na delo, opozarjajoč jih na škodo, ki jo trpijo delavci sami in pa narodno gospodarstvo sploh. Obljubljala je odpustiti delavstvo sprejeti nazaj na delo, ako se vrne do 28. septembra. Delavstvo pa je v stavki vztrajalo.

Ker se je bilo bati, da bo stavka zavzela večji obseg, je pričela vlada posredovati med obema skupinama. Pogajanj so se udeležili minister za socialno politiko dr. Resch, dva ravnatelja, zastopniki Delavske zbornice in zastopniki stavkajočega delavstva. Ta pogajanja, ki so trajala več dni, niso privedla do nobenega uspeha. Merodajni činitelji pri družbi so izjavljali, da ne pristanejo niti na 1% povišek. Delavstvo pa tudi ni hotelo odnehati, dokler ne bi doseglo vsaj del svojih zahtev. Zastopniki družbe se sploh niso hoteli dalje pogajati. Položaj je postajal vedno težavnejši. Delavstvo je stavko poostrilo. Krepko se je potegnila za delavstvo »Arbeiterzeitung« in zahtevala od vlade, naj država sama nadaljuje delo na Erzbergu, ako bi družba res izpolnila grožnje in ustavila delo.

Vlada se je dalje trudila s posredovanjem. Delavska zbornica na Dunaju se dolgo časa glede štrajka ni postavila na nobeno stališče. Ko pa je

videla, da so pogajanja na mrtvi točki, je posegla tudi ona vmes. Zveznemu kanclerju je poslala spomenico s predlogom, da se delavcem plače povišajo za 10%. Vlada je smatrala to spomenico kot podlago za nadaljnja pogajanja. »Alpine« je z ozirom na to spomenico izjavila, da je pripravljena delavstvo razdeliti v nove plačilne razrede in dvema najnižjima razredoma povišati plačo za 10%. To pa bi storila šele takrat, ko bi se gospodarski položaj družbe zboljšal. Pozneje bi zvišala plače tudi drugim razredom. Da bi ta svoj korak podprla z razlogi, je v spomenici obširno orisala svoj težaven položaj, v katerem ji grozi še večja pasivnost, ako bi splošno povišala plače. Delavcem da je itak z rastočo draginjo poviševala plače.

S tem stališčem družbe »Alpine« se je precej strinjala tudi vlada. Minister dr. Resch je stavil posredovalen predlog. Takoj naj bi se povišale plače delavcem najnižjih plačilnih razredov. Ko bi se gospodarski položaj zboljšal, bi se povišale plače še srednjemu razredu, v najvišjih plačilnih razredih pa bi se plače sploh ne povišale.

Po ponovnih več dni trajajočih pogajanjih so se končno zedinili, na kakšni podlagi se bodo vršila nadaljnja pogajanja za sporazum. Vlada bi z zakonom znižala prispevek za bratovsko skladnico od 8 na 6%. Pri pogajanjih, ki so se vršila 15. oktobra, je minister dr. Resch predlagal obema skupinama sledeč kompromisni predlog: Plače do 120 šilingov bi se povišale za 10%, do 175 šilingov za 5%; ako bodo razmere dopuščale, se povečajo tudi plače do 200 šilingov. Prispevek za bratovsko skladnico se zniža za 2%. Primanjkljaj, ki bi ga utrpela država, bi se kril z oddajo premoga.

Delavski zastopniki so na ta predlog pristali. Sedaj se vrše še pogajanja glede nekaterih podrobnosti.

Delavstvo o izidu pogajanj, ki so se vršila na Dunaju, v četrtek še ni bilo obveščeno. V petek, 16. oktobra, se je vršil sestanek vseh stavkajočih delavcev, na katerem so delavski zastopniki poročali o poteku in izidu pogajanj. Delavstvo je bilo z izidom pogajanj zadovoljno in je sklenilo iti zopet na delo.

V Donawitzu je zaposlenih tudi mnogo slovenskih delavcev. Nekaj jih je med zunanji in sezonskimi delavci, več jih je pa med rudarji.

Inserirajte v „Pravici“!

Delavska zveza.

Zagorje ob Savi. Tukaj se je ustanovila prejšnji teden Delavska zveza. Upamo, da se bo tukaj naša delavska politična organizacija razvijala lepo, saj so pogoji zato. Le s korajžjo!

Hrastnik. Občinske volitve so bile preteklo nedeljo na Dolu. Lista Kmečke zveze SLS je dobila 6 odbornikov, lista naše Delavske zveze pa 4 odbornike. Vsi ostali združeni nasprotniki na gospodarski listi so dobili 7 odbornikov.

Tedenske vesti.

Jesensko zasedanje narodne skupščine se je začelo v torek 20. oktobra. Smrtna kosa. V torek zvečer je umrl v Leonišču zlatomašnik g. Simon Zupan, duhovni svetnik in bivši dolgoletni župnik na Ježici. Pokojnik je bil rojen l. 1844. v Kropi. Svetila mu večna luč!

Slabe gospodarske razmere niso poslednji vzrok, da prihaja zadnja leta tako malo študentov iz delavskih družin. Gotovo pa je, da so najboljši sinovi našega naroda izšli baš iz delavskih in kmetijskih hiš. Namen, omogočiti tudi revnejšim študiranje, ima Dijaško podporno društvo v Ljubljani, ki vzdržuje v Marjanišču menzo in podpira dijake tudi denarno. Da bo pa moglo društvo ta lepi namen dosežati, je priredilo letos veliko dobročelno loterijo z nad 1000 krasnimi dobitki. Obračamo se na cenj. čitatelje s prošnjo, da pomagajo po svoji moči študentom s tem, da kupujejo srečke tega društva. Dobe se za 10 dinarjev povsod, zlasti pa pri odboru D. P. D., Akad. dom, Miklošičeva c. 5 v Ljubljani.

V razzodišče rudarskega zavarovanja v Ljubljani je g. minister za pravosodje v sporazumu z ministrom za šume in rude imenoval za predsednika g. višjega sodnega svetnika Franca Rekarja in za njegovega namestnika g. višjega sodnega svetnika Petra Keršiča.

Požar. Pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko je krojaču Francetu Kobljarju pogorela hiša in z njo vred veliko blaga, ki ga je imel v delu. Prizadeti nima najpotrebnejših sredstev za življenje in se priporoča bližnjim okoličanom za pomoč.

Pošte v Sloveniji. Po uradnih poročilih je v Sloveniji 333 poštних uradov s 1598 nastavljenici.

Zrtev alkohola. Na Lešnici eno uro pešhoda od Novega mesta, se je zgodil preteklo nedeljo krvav zločin.

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo !
v Konzumu, Kongresni trg 2

obljubljam ti: ponoviti se ne sme več. Sedaj poznam rovarje . . . Matevža, tega nesramnika, izženem še danes iz hiše, z ostalimi bom tudi spregovoril resno besedo, in videla boš . . .

Grda sumnja je spreletela Hanka. »Meniš, da si napravil bogve kakšno junaštvo,« ga je prekinila, ne da bi dvignila oči. »In gotovo si se splazil za menoj, da bi se ti mogla takoj primerno zahvaliti? Pač bi lahko odbral zato boljši čas.«

V plemeniti nejevolji je bušila kri v Bogomirov blede obraz, toda zadostoval je en sam pogled na trepetajočo dekliško postavo, da se je takoj pomiril. Mar je bilo čudno, da ni zaupala nikomur, tudi njemu ne?

»Ne verjamem,« je dejal z mirno odločnostjo, »da v resnici misliš tako slabo o meni. Vsa si iz sebe, Hanka, to je vse. Ali pa me morda imaš za puhlega bahača? Upam, da ne boš dvomila, ako ti povem, da nisem niti slutil, kam si šla. Toda ko sem te spoznal, meniš, da bi mogel mirno gledati, kako se v svoji jezi in bolečini znašaš nad nedolžnimi cveticami?«

»Sama sem jih vsadila,« je zašepetala Hanka s trudnim glasom, »zato smem z njimi napraviti, kar hočem. Drugeh se nisem dotaknila.«

»Tudi vijolice niso več tvoje. Pokojnici si jih darovala . . . njej morajo ostati.«

»Da, seveda . . . kakor vse . . . vse!« je jeknila Hanka komaj razumljivo. »Toda naj bo po tvojem, — za to pa pojdi . . . in pusti me samo.«

»Ne odidem brez Tebe, Hanka,« je odvrnil krepko. »Pojdi z mano, prosim te. Glej, solnce je zašlo . . . hladno postaja . . . in oči in mati bosta v skrbeh, ako boš predolgo izostala.«

»Mati?« Hanka se je grenko zasmejala. »Mati, da bi bila v skrbeh zaradi mene? Ne bo ji žal, če se tudi nikoli več ne vrnem. Kdo se sploh briga za mojo usodo? . . . Ah, ljubi Bog!« je kriknila nenadoma presunljivo, »vzemi me k sebi; usmili se izobčenke! Zakaj mi nisi dal umreti namesto te tukaj?«

V rahlem ječanju je zagrebla spet svoj obraz med cvetice na Marijaninem grobu.

V dno duše je presunilo Riško; pokleknil je ob nesrečnici in jo skušal dvigniti.

»Kako si upaš na tak način godrnjati nad božjimi sklepi? Ne pregreši se, Hanka!« je govoril prepričevalno. »Misli vendar na slepega očeta, kateremu si vse in na . . . da, še marsikdo drugi čuti s teboj v tvoji žalosti. Pomiri se vendar, Hanka. Mar zasluži Matevž in njegovi pajdaši, da se žalostiš zaradi njih? Saj njihova slaba namera ni uspela . . . mirno lahko nosiš glavo pokonci . . . kajti tudi ono drugo . . . verjamem seveda rad, da te žali. Toda Martinovo srce ni vedelo o ničemer, kar so govorila njegova usta in razventega mu ne bo v vsem Kruševcu verjela živa duša. Preveč je pil; v takem stanju pa uide človeku beseda, ki se je pozneje bridko kesa. Boš videla, še tisočkrat te bo prosil za odpustčanje, in ti . . . Bogomir je zašel polagoma v vedno večji ogenj. »Da, samo če bi vedel za tvojo pravo misel, da bi mogel samo enkrat pogledati v tvoje ponosno zaprto srce . . . še vedno sem te vere, da bo med vama še vse dobro. Zato te prav lepo prosim, ljuba Hanka,« položil ji je roko na ramo, »izpovej se mi odkrito . . . Mar nisem tvoj brat, ki ti vedno stoji zvesto ob strani? Bodi tudi ti dobra sestra in . . .«

Riškove besede so brnele začetkoma brez vsakega odmeva na Hankino uho; šele ko je slišala Martinovo ime, se je zbudila iz svoje omamljenosti in je pozorno prisluhnila. Kaj res misli, da čuti njeno srce še vedno za nevrednika v kljub vsemu, kar se je zgodilo? Vroče je zaplalo v njej — in ko se je sedaj dotaknila Bogomirova roka, jo je ježno odbila. Šinila je kvišku, snežnobeli obraz ji je zagorel ko v žarečem ognju, pekoče suhe oči so se na poseben način zaiskrile in tresočim ustnicam so se utrgale napol pridušene besede: »Ne maram nobenega brata . . . ne morem in nočem biti tvoja . . . tvoja sestra!«

»Hanka!«

Ni ga več slišala. Z glasnim vzdihom se je spustil na mesto, kjer je bila pred kratkim ona. »Vsa je iz sebe! Bolje bo zanjo, da ostane sama. Uboga, uboga . . . ljuba Hanka!«

Tako je sedel Riška dolgo, glavo uprto v obe roki, s strmim pogledom na okrašen Marijanin grob; zavedel se pa ni, da se vse hotenje in misli danes ne mudijo pri dragi pokojnici, ampak pri njeni svojeglavni sestri — in ko se je slednjič dvignil, je njegovo razburkano srce pogrešalo bolj kot kdaj prej miru, ki ga je bil upal najti tukaj.

Hanka je tekla preko polja kar so je nesle utrujene noge, dokler je ni jasni glas večernega zvona opomnil na njene opravke v hiši in hlevu. Zavila je proti vasi in dospela neopaženo do domače hiše. Objela jo je grobna tišina. Živina je bila oskrbljena, stariši so že spali, vsaj oče, pa tudi mati je trdo starijala oči in se ni premaknila, čeprav se je zdelo, da še bdi. Hanka je rahlo zaprla vrata za seboj ter se zmuznila v svojo sobico.

Na večer so prihajali vaščani iz svojih vinskih hramov, kjer so stiskali grozdje. Znak veselega razpoloženja je bilo glasno petje, ki je odmevalo nekaj daleč naokoli. Kdo bi bil mislil, da bo nekaj trenutkov pozneje uničeno mlado življenje. Sin posestnika Janca, ki se je nedavno vrnil od vojakov in je znan kot alkoholu vdan in nasilen človek, je brez pravega povoda začel med sosedi, ki so bili zbrani na vasi, z odprtih nožem divje mahati okoli sebe. Ranil je pri tem več oseb, dijaka novomeške gimnazije Riflja, sina posestnika Rifelja na Lešnici, je pa zadel z nožem v vrat tako silno, da je ta po par minutah izdihnil. Cele vasi se je polotila velika razburjenost in žalost nad tragično smrtjo dobrega fanta. Ubijalec se je sam javil oblasti.

Trgatev na Štajerskem bo prihodnji teden končana. Vinski pridelek bo letos presegal lanskega, kakovost pa bo skoro za 2 odstot. manjša. Vreme ja za trgatev jako ugodno. Vinogradniki bodo mnogo vina izvozili v Avstrijo. Povpraševanje po moštu je že sedaj veliko.

Smrtna nesreča. Na dnevnem kopu Doberna pri Dukiču se je smrtno ponesrečil 18 let stari Anton Kokot, doma iz Ptuja. Padel je nanj velik kamen, katerega je na vrvi navezanega lopotilo izdrlo iz vagona, ko se je vlak že pomikal. Ponesrečenec je bil takoj mrtev.

Prijet ropar. Varaždinska policija je aretirala Fabjana Gršiča, ki je bil udeležen napada v Senovem pri Rajhenburgu na rudniškega inženirja Fr. Forgesa in uradnika Jern. Peteresa, katerima so odvzeli roparji 350.000 dinarjev, ki so bili namenjeni za izplačilo delavcev. Gršiča je pri napadu spoznal g. Peteres. Gršiča so prepegljali v zapore okrožnega sod. v Celju.

Nova železniška postaja. Generalna direkcija državnih železnic je odredila, da se otvori v Holmem na progji Maribor-Prevalje nova postaja za osebni promet.

Velika stanovanjska hiša v Mariboru. Za jetniške paznike mariborske kaznilnice se sezida velika stanovanjska hiša, v kateri bo nad 40 stanovanj.

Roparski umor. V Javorju pri Črni je bila v noči na 10. oktobra v spanju umorjena pastarica Liza Molar. Zločinec se je skrivaj priklatil v sobo, kjer je spala pastarica in zadavil dekle v postelji, potem pa pokradel razno moško obleko in druge stvari v vrednosti 1700 Din. Zjutraj je našla gospodinja dekle v postelji mrtvo, po sobi pa vse razmetano. Morilec je neopaženo izginil.

Električna cerkvena ura. V Zagrebu so začeli popravljati stolp sv. Marka. Cerkveni stolp dobi ob tej priliki električno uro.

Samomor. V Zagrebu je skočila iz četrtega nadstropja 18letna sobarica Marica Naglič in se ubila. Zapustila je pismo, v katerem pravi, da mora umreti, ker je velika grešnica in nesrečnica ter nepokoren otrok svojih staršev. Gospodar je izjavil, da je bila nesrečna Marica vedno dobro in pošteno dekle.

Škrlatinka. V neki vasi v Dalmačiji je pomrlo že čez 80 otrok za škrlatinko. Nalezljiva bolezen se po Dalmačiji vedno bolj širi in sodijo, da je bila zanešana iz Hercegovine.

Zastrupljenje s sardinami v Splitu. V Splitu se je cela rodbina zastrupila s sardinami. Pločevinasta škatlja je bila slabo zaprta in so se sardine vsled tega pokvarile.

Dopisi.

Iirastnik. V smislu sklepa I. kršč. socialističnega kongresa, da se naj ustanovijo po vseh delavskih centrih hranilni zavodi, ki imajo namen vzgajati varčnost med delavstvom, se je tukaj ustanovila »Ljudska posojilnica«. Prostore je dal g. Al. Logar v novi stavbi nad točilnico. Posojilnica bo uradovala vsak plačilni dan to je vsakega prvega in petnajstega v mesecu; v slučaju, da je ta dan praznik, pa dan preje in sicer dopoldne in popoldne ter vsako nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne. V načelnstvu so gg. Janko Arnšek (načelnik), Viko Eržen, Rudolf Romšek, Franc Peterlin in Edo Kukman. Nadzorstvo: gg. Jenko Metod (predsednik), Straus Polde, Joško Arnšek, Franc Jerman in katehet Medvešek iz Trbovelj.

Medija-Izlake. V nedeljo so priredili v topliški dvorani zagorski pevci koncert. Namen pevskega zbora je bil pohvalno lep. Čisti dobiček so namenili za tiskovni sklad »Pravice«. Škoda le, da je v naši dolini premalo smisla za to umetnost in da ni bila udeležba preveč častna. Pevske točke so se izvajale pod vodstvom vrlega pevovodje g. Rormana izborna. Naj bo vsem žal, ki jih ni bilo v nedeljo v dvorani. Vam pa, zagorski pevci, hvala! Pokazali ste, da je v kmečko-delavskih vrstah dovolj izobražena mladina, ki je vneta za napredek. In kjer so taki ljudje, bomo zmagali!

Trbovlje. Ko se je vračal tovariš Filip Križnik od zborovanja iz Zagorja v Trbovlje, ga je napadel ne daleč nad Hrastelom neki človek, ga ustavil s klicem »stoj«, mu zapovedal roke držati kvišku in mu preiskal žepa. Ko je obtipal v notranjem žepu listnico, mu jo je hotel vzeti, v tem je pa Križnik lopova sunil v prsa, da je padel v precej globok jarek pod cesto. Križnik se je nato skrtil, slišal je pa iz svojega skrivališča, kako je napadalec klical svojega tovariša, kar kaže, da je imel pomočnika. Na tej poti se je zgodilo že več napadov.

Krekova mladina.

I centrale. Seja centralnega odbora »Krekove mladine« se vrši v soboto, dne 24. t. m., ob pol 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Dolžnost vseh odbornikov je, da se seje sigurno udeleže. — Predsednik.

Krekova mladina v Ljubljani je vprizorila v nedeljo v Ljudskem domu o priliki petletnice koroškega plebiscita igrano »Na smrt obsojeni«. Udeležba pri predstavi je bila zelo lepa, kar je znak, da Krekova mladina pridobiva tudi v Ljubljani trdna tla in vedno več prijateljev. Prireditelj je izpadla v splošno zadovoljnost. Igralci so se pri tej priliki zelo potrudili in lahko rečemo, da so vsi prav dobro izvršili svojo nalogo. Predstava je podala gledalcem natančno sliko bojev Slovencev z Nemci, ki so uporabljali vsa sredstva, da so zatirali slovenski življenj.

Krekova mladina Zalog - Sp. Kašelj, dramatični odsek, priredi v ne-

deljo, dne 25. t. m., v Ljudskem domu v Deviči Mariji v Polju burko »Babilon«. Vabljen vsak, ki bi se rad pošteno nasmejal. Začetek ob 4. uri popoldne. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Krekova mladina v Celju je priredila 11. t. m. v Narodnem domu igro »Deborah«, katero so prav dobro odigrali. Dvorana je bila kljub lepemu vremenu skoraj polna in stem je celjsko občinstvo pokazalo simpatijo do naših mladih Krekovec. — Zeleti bi bilo, da bi celjska Krekova mladina večkrat nastopala s sličnimi igrami. Prav z veseljem moram odobravati, da so s svojo požrtvovalnostjo vprizorili na celjskem odru igro, katera zahteva mojstrskih moči. Ne bom omenjal posameznih vlog igralcev, kajti vsi, od najmanjših do največjih, so rešili prav dobro svoje vloge. Omenim naj samo glavno vlogo »Deborah« (gdč. Janja Tavčar), ki je res prav dobro izvršila in odigrala svojo vlogo in žela splošno pohvalo pri publiku. Že igra sama je v nekaterih prizorih zelo tragična, da je bilo marsikatero oko rosno, in ob nastopu Deborah posebno na pokopališču, je bilo naravnost pretresljivo. — Bile so pa skupine premalo živahne, kar pa upam, da bo v prihodnje režiser popravil. — Krekovec, le na delo na prosvetnem polju! — Peterlin.

Razno.

Fašizem spet dviga glavo. V Italiji je par mesecev vladal političen mir, ki je bil gotovo posledica tega, da je bila fašistična stranka v parlamentu popolnoma sama. Sedaj pa, ko se je opozicija odločila, da bo vladni stranki spet ostro pogledala na prste, so se fašistovske organizacije spet oživele. Časopisje spet poroča o pobojih in umorih fašistom politično nasprotnih oseb, o aretacijah ter drugih razburljivih dogodkih. Pričakovati je v bližnji bodočnosti ostrih spopadov med opozicijskimi skupinami in fašisti po celi Italiji. Verjetno je, da se bodo znova pričeli umori po vzoru Matteottija. Kompromis, ki so ga sklenili te dni fašistični sindikati z zvezo industrijalcev, kaže, da se fašizem jača. S tem, da se bo med obema organizacijama pričelo redno pravno razmerje, bo fašizem vsekakor pridobil v političnem pogledu. Fašisti bodo s svojim terorizmom tudi drugod skušali doseči, da se podobne organizacije pridružijo vzgledu zveze industrijalcev ter priznajo fašistom razmerje, ki jim kot politični organizaciji pač nikakor ne gre.

Občinska avtonomija v Italiji odpravljena. Italijanski ministrski svet je odobril načrt zakona, po katerem bo občinska samouprava popolnoma odpravljena. Vse občine, ki imajo manj kakor 5000 prebivalcev, bo upravljal od vlade imenovani uradnik. Ta bo vršil vse posle župana in občinskega sveta pod nadzorstvom vlade. Prideljen mu bo sosvet, ki ga bodo volile posamezne korporacije. Pa tudi v občinah, ki imajo nad 5000 prebivalcev, bo vlada postavila svojega komisarja, ako je bil občinski svet že dvakrat razpuščen.

Rudniška kriza v Šleziji. Razna lastništva rudnikov so odpovedala 30.000 rudarjem službo v znak protesta proti sklepu državnega razsodi-

šča v ministrstvu, da naj se zvišajo mezde delavstvu za 7 odstotkov.

Preprečena rudniška nesreča. V Fohnsdorfu na nemškem Štajerskem je v tamkajšnjem rudniku odpovedalo dvigalo v rovu, v katerem se je nad 900 metrov globoko, nahajalo 300 delavcev. Med delavci v rovu je nastala velika razburjenost, ker je bil izhod iz te mučne situacije popolnoma nemogoč. Šele drugi dan popoldne je rešilna akcija končno uspela in so delavce z velikim naporom spravili iz jame.

Dober plen. Berlinska policija je napravila v 2000 prodajalnih kontrolo teže kruha. V tem slučaju je bilo 554 pekov ovadenih radi oderuštva.

Vsa rodbina zgorela. V neki tovarni porcelana v Berlinu je izbruhnil iz neznanega vzroka požar, ki se je razširil na sosedno stanovanjsko hišo. V gornjem nadstropju je spala rodbina osmih oseb. Požar se je razširil tako hitro, da je vsa rodbina zgorela.

Podtaknjen peklenski stroj. Postajenačelnstvo v Gorici je prejelo poštno pošiljatev z označbo: Mesečna revija za kmetijstvo. Pri odpiranju ovitka se je razlegel silen pok. Postajenačelnik in njegov namestnik sta bila težko ranjena. V ovitku je bil peklenski stroj.

Koliko cigaret se pokadi na svetu. Največ jih pokadijo Amerikanci. Na vsakega jih pride na leto 628, pa moramo pomisliti, da so všteti tudi otroci in ženske, ki večinoma ne kadijo. Nato pridejo Nemci s 599 cigaretami in Belgijci s 513. Italijani z 284 in Francozi z 249 cigaretami. Najmanj cigaret pokadijo na Švedskem, kjer pride na osebo 184 cigaret na leto.

Prebivalstvo Zedinjenih držav. Zedinjene države v Ameriki so šteje 1. januarja 1925 114.311.000 ljudi. Prirastlo je leta 1924. 1.627.000 ljudi, od teh 315.000 potom priseljevanja. Rojstev je bilo 2.645.000, umrlo pa 1.333.000.

Za kratek čas.

Napoleon in dijaki. Napoleon Veliki je v začetku svojega vladanja odlikoval nekega pesnika, ne baš prve vrste, po imenu Lemercier. Njegova drama »Comedie« je pa že naslednjega dne pri prvi vprizoritvi popolnoma popolnoma pogorela in bila zato izžvižgana. Ko je Napoleon izvedel o nevspehu, se je zelo ujezil in je naročil, naj dramo ponove naslednji večer, kar se je tudi zgodilo. Toda uspeh je bil isti, žvižgali so posebno dijaki. Napoleon je razsrjen ukazal zopetno ponovitev s pristavkom, da se bo uprizoritev osebno udeležil. Ko so to dijaki izvedeli, so skrivnostno švigali okrog, obiskujoč svoje znance. Zvečer je bilo gledališče polno, vsi sedeži so bili zasedeni. Predstava se je vršila čisto mirno brez vsakega motenja, kar je Napoleona zelo veselilo, češ, da je nemirneže ukrotil. Ko se je pa pri tretjem dejanju prepričal, da drama res ni za nič, se je čudil nad grobno tišino, vsled česar je pogledal po gledališču. Kako se je pa začudil, ko je videl, da dijaki spijo in da imajo nočne kučme potegnene globoko čez ušesa. Pogled na speče dijake je bil tako smešen, da se je Napoleon na ves glas zasmel in odšel. Tako so vendar dijaki zmagali.

Somišljeniki posečajte gostilno Osrednje vinarske zadruga Kongresni trg 2 (Konzumska klet)

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 479 in 97.

Račun poštno-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 59.060.

Pooblaščen prodajalec srečk Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lasni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktne zveze s ameriškim bankam. Glavni korespondenti: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo-South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuštlin.